

Anmälningsbyråer för svenska utlandsresenärer vid sekelskiftet 1900

Inledning

Bakgrund

Under decennierna kring sekelskiftet 1900 kunde svenska utlandsresenärer anmäla sig hos fristående byråer på vissa besöksorter. Namnen i byråernas anmälningslistor publicerades regelbundet i flertalet svenska dagstidningar, och post till resenärerna kunde adresseras till dessa s.k. anmälningsbyråer.

De mest långlivade, och mest frekventerade, av dessa postförmedlande byråer återfanns i Paris, Karlsbad (Karlovy Vary), Marienbad (Mariánské Lázně), Berlin och Dresden, medan mer kortlivade låg i Antwerpen, London, Rom och Wien. Förutom den långlivade byrån i Lagergrens Conditorei und Café (1893-1914) existerade det kortvarigt tre andra byråer i Berlin under åren 1880-1882, 1919, respektive 1921-1922.

För de företag som inrättade anmälningsbyråer i sina affärslokaler innebar dessa att en större potentiell kundkrets kunde knytas till företagets kärnverksamheter, vare sig det var en bokhandel, ett konditori, ett växlingskontor eller en bank.

Syfte

Exponatet belyser den omfattande verksamhet som bedrevs av anmälningsbyråerna för svenska utlandsresenärer kring sekelskiftet 1900. Från och med 1876 till och med 1922 uppskattas ca 100.000 svenska utlandsresenärer ha anmält sig hos dem. Flertalet (>99%) av resenärerna var anmälda i byråerna i Paris (1876-1902), Karlsbad (1882-1908), Marienbad (1884-1886 och 1888-1892), Berlin (1893-1914 och 1921-1922) och Dresden (1896-1901).

Forskning

Genom ingående sökningar i svenska dagstidningar tryckta under 1870-talet och fram till åren efter första världskriget har det varit möjligt att skapa en god bild över anmälningsbyråernas varaktighet, i vilka byggnader de låg, liksom personerna som drev dem och vilka deras kunder var. För att knyta flera av exponatets objekt till byråernas anmälningslistor har omfattande genomgångar av svenska dagstidningar liksom data tillgängliga i riksarkivet och Stockholms stadsarkiv krävts. Det gäller framför allt för de försändelser anmälda resenärerna skickade från sina besöksorter till anhöriga och bekanta i Sverige.

Sällsynthet

Trots det stora antalet anmälda resenärer hos byråerna har omfattande sökningar i fysiska, såväl som digitala, brev- och vykortslådor visat att bevarade försändelser med byråadresser är ovanliga. En viktig orsak till detta är att vissa byråer publicerade anmälda resenärers tillfälliga adresser på besöksorten parallellt med själva byråadressen. Dessutom kunde publiceringar av anmälningslistor i svensk dagspress vara fördröjda med upp till två veckor från anmälningstillfället. Under mellantiden hade resenären gott om tid att meddela sin boendeadress på besöksorten till anhöriga och bekanta.

Bearbetning

Exponatet berättar om de kvantitativt viktigaste anmälningsbyråerna i Paris, Karlsbad, Marienbad, Berlin och Dresden och deras verksamheter, liksom om människorna bakom dem samt deras klienter. Berättelsen illustreras genom postgångna brevomslag, helsaker och vykort med kopplingar till byråernas kunder, ägare och byggnader. Därutöver är utdrag ur svenska dagstidningar avbildade som verifikat.

Plan

Exponatet är kronologiskt till sin disposition såtillvida att den tidigaste grundade byrån belyses före de senare inrättade. I flera fall presenteras byråerna under en inledande rubrik följt av underrubriker över anmälda resenärers inkommande/utgående post.

RAM 1	Sida	
Inledning, plan, källor och egna publikationer	1	
<i>Paris 1876-1902:</i>		
Byråer i Skandinaviska bokhandeln	2-7	
Post till anmälda resenärer	8-14	
Post från anmälda resenärer	15-16	
RAM 2		
<i>Karlsbad 1882-1908:</i>		
Byråer i Gottlieb och Max Lederers banker	17	
Post till anmälda resenärer	18-19	
Post från anmälda resenärer	20-21	
<i>Marienbad 1884-1892:</i>		
Post till anmälda resenärer	22	
Post från anmälda resenärer	23	
<i>Berlin 1893-1914:</i>		
Byrån i Lagergrens konditori och kafé	24	
Post till anmälda resenärer	25-26	
Post från anmälda resenärer	27-28	
<i>Dresden 1896-1901</i>		29
<i>Berlin 1921-1922:</i>		
Byrån i SvD:s Berlinkontor	30	
Post från anmälda resenärer	31-32	

Viktiga källor

Facit Postal X. Cancellations & Postal History (2020).

Facit Förlags AB, Malmö. 623 s.

Riksarkivet. Samsök. <https://sok.riksarkivet.se/?Sok=true>
Stockholms stadsarkiv.

<https://sok.stadsarkivet.stockholm.se/>

Stämpeldatabasen. Jönköpings Posthistoriska Förening.

<https://sdb.jkppf.se/>

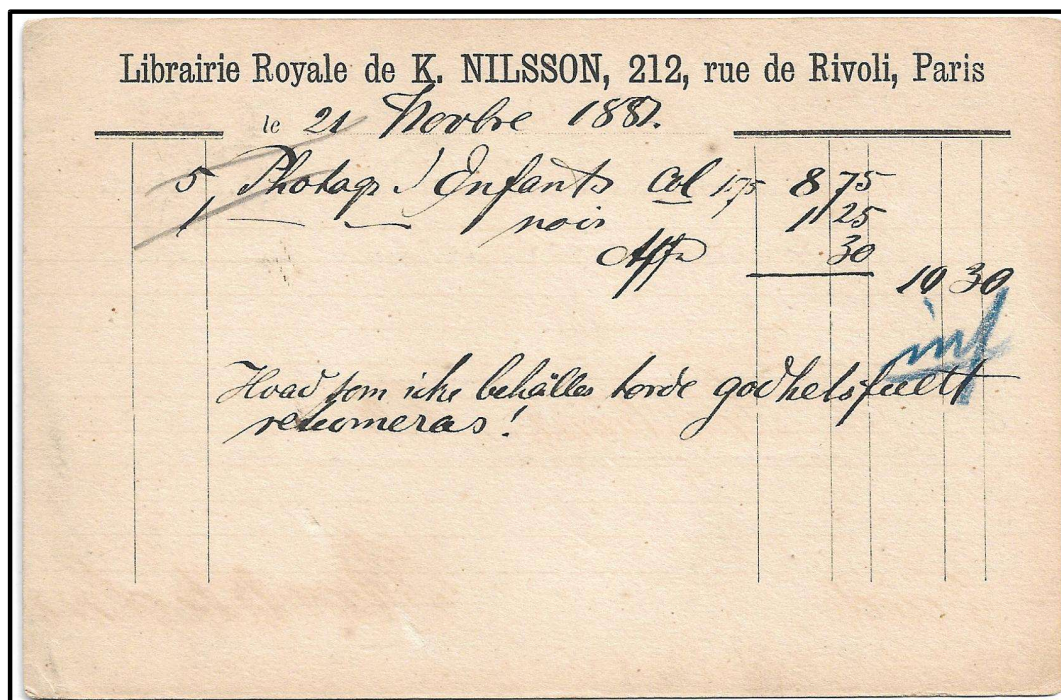
Svenska dagstidningar utgivna åren 1874-1925 sökbara på kungliga biblioteket. <https://tidningar.kb.se/>

Egna publikationer

Hålenius, U. (2025). Svenska utlandsresenärers anmälningsbyråer vid sekelskiftet 1900. Filatelisten Årg.126, Nr 3, 61-65.

Hålenius, U. (2025). Anmälningsbyråer för svenska utlandsresenärer runt år 1900. Kort-nytt nr. 1, 10-12.

Paris 1876-1902: Byråerna i Skandinaviska bokhandeln



Brevkort (Mi-FR P7) (meddelande- och adressida) sänt 1881 från Knut Nilssons Hofbokhandel på 212 Rue de Rivoli i Paris till bokhandeln Looström & Co. i Stockholm.
Stämplat PARIS 23 NOV 81

Ursprungligen kallade Knut Nilsson sin bokhandel Librairie Scandinave, men han döpte senare om den till Librairie Royale de K. Nilsson och därefter Librairie Nilsson. I Sverige omnämndes företaget som Skandinaviska Bokhandeln eller K. Nilssons Hofbokhandel.

Knut Nilsson föddes i Stockholm. Han arbetade som bokhållare i Nybergiska bokhandeln i Visby från 1861 till 1865, då han återvände till Stockholm och anställdes av bokhandlaren Fredrik Huldborg (1834-1912). Nilsson flyttade till Paris i slutet av 1860-talet och var där anställd hos Librairie Reinwald & Cie innan han öppnade egen förlags- och bokhandelsverksamhet i staden.

Paris 1876-1902: Byråerna i Skandinaviska bokhandeln



Postkort (Mi-FI P20b) skickat 1888 från Beuermanns Musik-Handel i Helsingfors till Per Lamm, Librairie Nilsson (Skandinaviska Bokhandeln) på 212 Rue de Rivoli i Paris.

Kortet är stämplat HELSINGFORS FINLAND SUOMI 8 VI 88 och FINSKA POST KUPÉN № 12⁸⁶ 1888 samt transitstämplat S.PETERSBURG 28 MAJ 1888 (С.ПЕТЕРБУГЬ 28 МАЯ 1888). Ankomststämplat PARIS ETRANGER 12 JUN 88.



Postkort (Mi-FI P23II) skickat 1891 från Helsingfors till Per Lamm, Librairie Nilsson på 212 Rue de Rivoli i Paris.

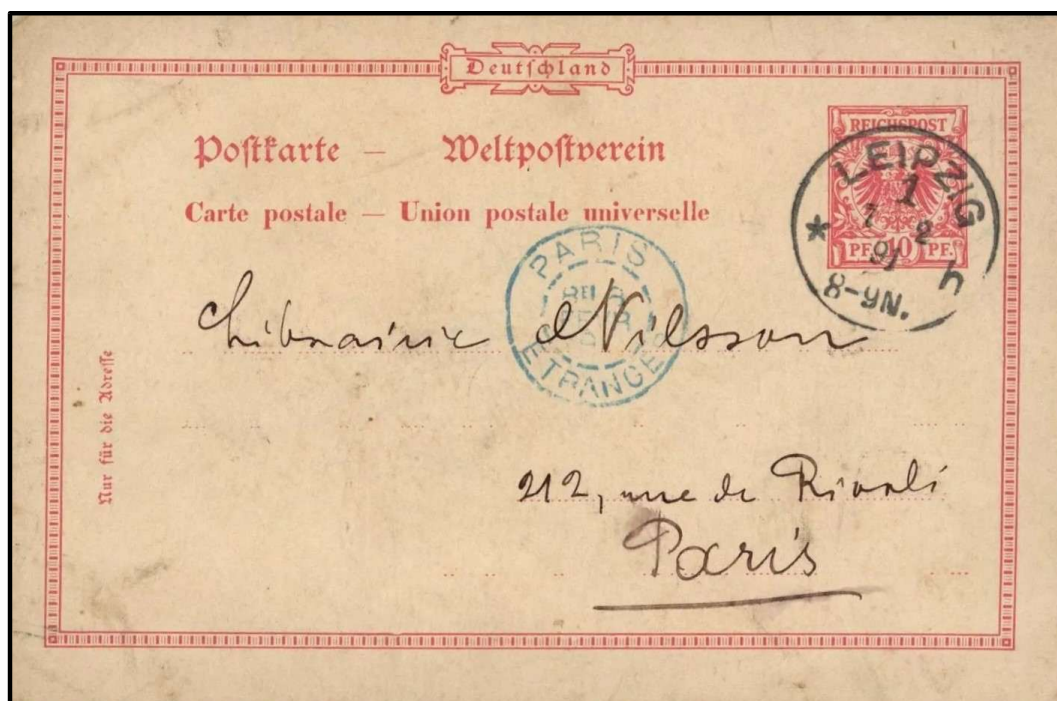
Kortet är stämplat HELSINGFORS FINLAND 11 XII 91 samt transitstämplat S.PETERSBURG (С.ПЕТЕРБУГЬ) 30 XI 1891.

När Knut Nilsson avled 1887 övertogs Skandinaviska Bokhandeln ("Librairie Nilsson") av hans affärskollega Per Aaron Lamm (1854-1908).

Paris 1876-1902: Byråerna i Skandinaviska bokhandeln



Brevkort (Mi-DK P17II) med bokbeställning skickat 1889 från universitetsbokhandeln G.E.C. Gad i Köpenhamn till Librairie Nilsson på 338 Rue St Honoré i Paris. 3 øre BREV-KORT med 3+4 øre tillägsfrankering (F-DK 28 och F-DK 29). Stämplat KJØBENHAVN 14/9 och ankomststämplat PARIS ETRANGER ?? ?? 89.



Brevkort (Mi-DR P21I) skickat 1891 från bokförlaget F.A. Brockhaus i Leipzig till Librairie Nilsson på 212 Rue de Rivoli i Paris. 10 Pf brevkort stämplat LEIPZIG 7. 1 2 91 och ankomststämplat PARIS ETRANGER 8 FEVR 91.

I slutet av 1880-talet öppnade Librairie Nilsson ett kontor på 338 Rue Saint Honoré i Paris, och 1896 flyttade Per Lamm företagets förlagsverksamhet till 7 Rue de Lille. Bokhandeln med dess anmälningsbyrå låg dock fortsatt kvar på 212 Rue de Rivoli.

Paris 1876-1902: Byråerna i Skandinaviska bokhandeln



Brevkort (Mi-GR P5) skickat 1889 från bokkommissionären Spir. Goulis på Korfu till Librairie Nilsson på 338 Rue St Honoré i Paris.
10 Lepta enkelt brevkort för internationellt bruk stämplat KEPKYPA 19 Decembre 1889. Ankomststämplat PARIS ?? DEC 89.



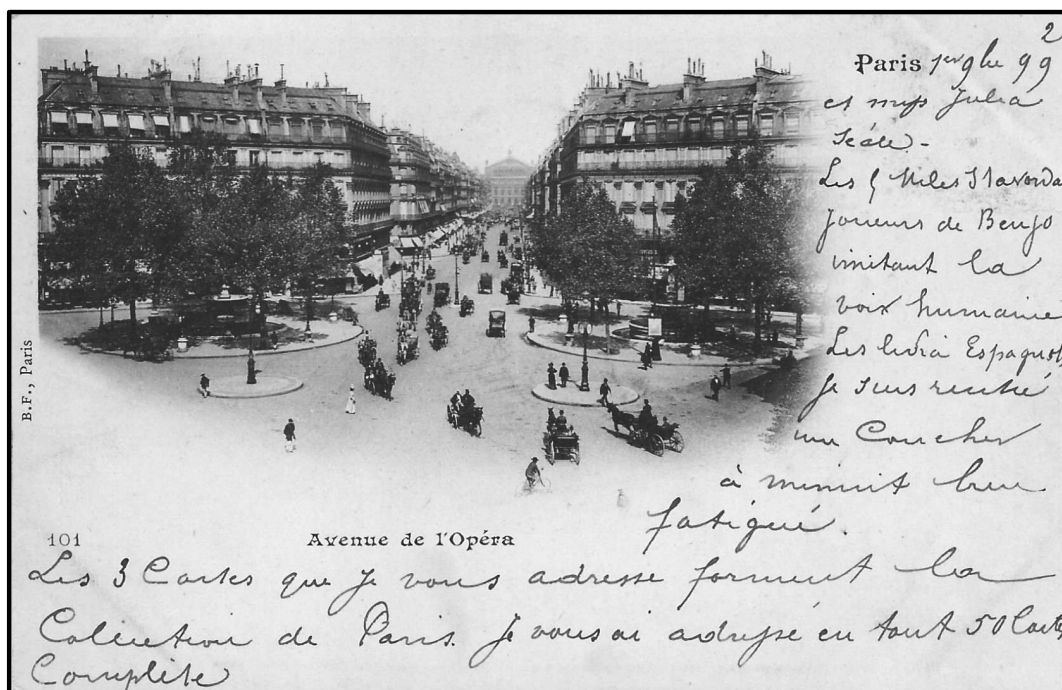
Brevkort (Mi-DR P25/01) skickat 1894 från Carl Jügel's Nachfolger i Frankfurt a.M. till Librairie Nilsson på 338 Rue St Honoré i Paris.
10 pf brevkort (Mi-DR P25) Stämplat FRANKFURT (MAIN) 1. 20/5 94.
Ankomststämplat PARIS ETRANGER 22 MAI 94.

Per Lamm öppnade även filialer till Librairie Nilsson utomlands; bl.a. i Aten, Saloniki, Milano, Bryssel, London och Leipzig. Internationaliseringen återspeglas bland annat i förlagets omfattande korrespondens med bokkommissionärer och bokhandlare i flera Europeiska länder.

Paris 1876-1902: Byråerna i Skandinaviska bokhandeln



Brevkort (F bKe 9) skickat 1898 till Magnus Kindal vid Librairie Scandinave.
 Stämplat PKXP No 15 C 18 10 1898 (Nst 14), PKXP No 81B 18 10 1898 (Nst 14) och TRELLEBORG-SASSNITZ ??? 19.10.98 (Nst 48). Lösenstämpel T. samt franskt 10 c lösenmärke (Mi-Fr P29x).
 Brevkort bKe 9 var endast avsett för inrikes korrespondens. Uppenbarligen har kortet taxerats som brevkort och dess valörstämpel tillgodoräknats. Därav lösennotering om endast 6 ¼ c. (portosats för brevkort från Sverige till Frankrike 15/6 1886 till 1/2 1921 var 10 öre)



Avenue de l'Opéra på vykort postgånget 1899. Librairie Scandinave låg i en byggnad på bildens vänstra gatusida. Berthaud Frères, Paris
 (Mi-FR 72)) stämplat PARIS 18 R. D'AMSTERDAM 1 NOV 99. Ankomststämpel LA HESTRE 2 NOV 99

I april 1898 meddelade Per Lamm att Skandinaviska Bokhandeln skulle upphöra, men att dess verksamheter skulle övertas under namnet Librairie Scandinave av Magnus Kindal jr. (1874-1912) i lokaler på 11 Avenue de l'Opéra. Anmälningsbyrå där var aktiv till juni 1902.

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



Brevomslag skickat till Carl Georg Palmqvist (1855-1936) i Paris 1882 och adresserat till Skandinaviska Bokhandeln på 212 Rue de Rivoli. (F 33) stämplat MANTORP 21 3 1882 (Nst 10) och PKXP No 2. 22 3 1882 (Nst 16). Ankomststämplat PARIS ETRANGER 24 MARS 82



Aftonbladet 22/3 1882

Bevarade försändelser skickade till resenärer under anmälningsbyråns adress 212 Rue de Rivoli är sällsynta i jämförelse med sådana som skickats direkt till anmälda resenärers tillfälliga besöksadresser i Paris.

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



Brevkort (bKe 2) skickat i juni 1880 av botanikern Knut Fredrik Thedenius (1814-1894) från Stockholm till docenten Jacob Spångberg (1846-1894) på 6 & 8 Rue de Bagneux i Paris. Tilläggsfrankerat 4 öre (F 29b) stämplat STOCKHOLM 19 6 1880 (Nst 10).

Svenskar i Paris, anmälde i skandinaviska bokhandeln, 212 rue de Rivoli, från den 17 till den 23 maj, äro:

Lifmedikus Vincent Landberg med fru och dotter från Stockholm, Hôtel de Rivoli, 202 Rue de Rivoli; grosshandlarne Victor Ramén och Nils Ramén från Stockholm, Hôtel du Louvre, 166 Rue de Rivoli; hr C. W. Larsson, 5 Rue Keller; hr Aug. Stahre från Stockholm, Hôtel des Ducs de Bourgogne, 19 Rue du Pont Neuf; hr Aug. Lson Mark med fru från Göteborg, 30 Rue Drouot; fil. doktor Jacob Spångberg från Upsala, 6 & 8 Rue de Bagneux; med. doktor L. A. Aman från Linköping, Hotel Continental, 3 Rue Castiglione; löjtnant R. Oxehufvud från Stockholm, Hôtel du Dauphin, 12 Rue St Roch; arkitekten C. L. Zetterlund, Rue Tiphaine, Grenelle; fabrikör A. T. Fahlén och tapetséraren B. J. Lundgren från Stockholm, 14 Boulevard St Michel.

Bref till i Paris vistande svenskar kunna adresseras till *La Librairie Scandinave de K. Nilsson, 212 rue de Rivoli, Paris.*

Stockholms Dagblad 27 /5 1880

Publicerade namnlistor över anmälda resenärer i Nilssons Hofbokhandel angav oftast även resenärernas tillfälliga boendeadresser under deras Parisbesök. Därför är det vanligt att deras post har adresserats direkt till dessa boenden istället för till anmälningsbyrån på Rue de Rivoli.

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



Brevomslag (i 2:a viktklass) skickat i maj 1882 till modehandlaren Ebba Sofia Wilhelmina Sjöbom (1846-1897) på Rue St. Petersbourg 6, vilket var den boendeadress hon anmält till Skandinaviska Bokhandeln i april 1882. (2x F 33) stämplade STOCKHOLM 2 5 1882 (Nst 16). Ankomststämpel PARIS ETRANGER ??????.

ken Lindfors, 21 Rue Valette. Hr J. Svedberg från Bordeaux. Hôtel de Paris & d'Osborne, 4 & 6 Rue St. Roch. Fröken E. Sjöbom från Stockholm, 6 Rue de St. Petersbourg. Hr P. Alb. Norbeck och G. A. Billström från Stockholm,

Aftonbladet
12/4 1882



Brevomslag från 1886 till Carl Axel Ödmann (1858-1916) adresserat till 22 Avenue de l'Opéra (2x F 45) stämplade PKXP No 34 3 12 1886 (Nst 16) samt PKXP No 2 B UTR. N 4 12 1886 (Nst 40) ankomststämplat PARIS ETRANGER 6 DEC 86

Hötel. Hr Allan och Wilhelm Hallström samt Ansh. Berg från Stockholm. Hôtel des deux Mondes. Hr C. Ax. Ödmann från Stockholm, 22 Avenue de l'Opéra. Fröken Ella Källberg från Falköping, 21-23 Rue de Neuilly Suresnes. Fröken Ida Bieström, Hôtel Contemporain, 30 Rue de Chateaudun.

Aftonbladet 1/12 1886

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



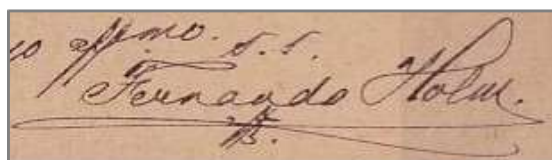
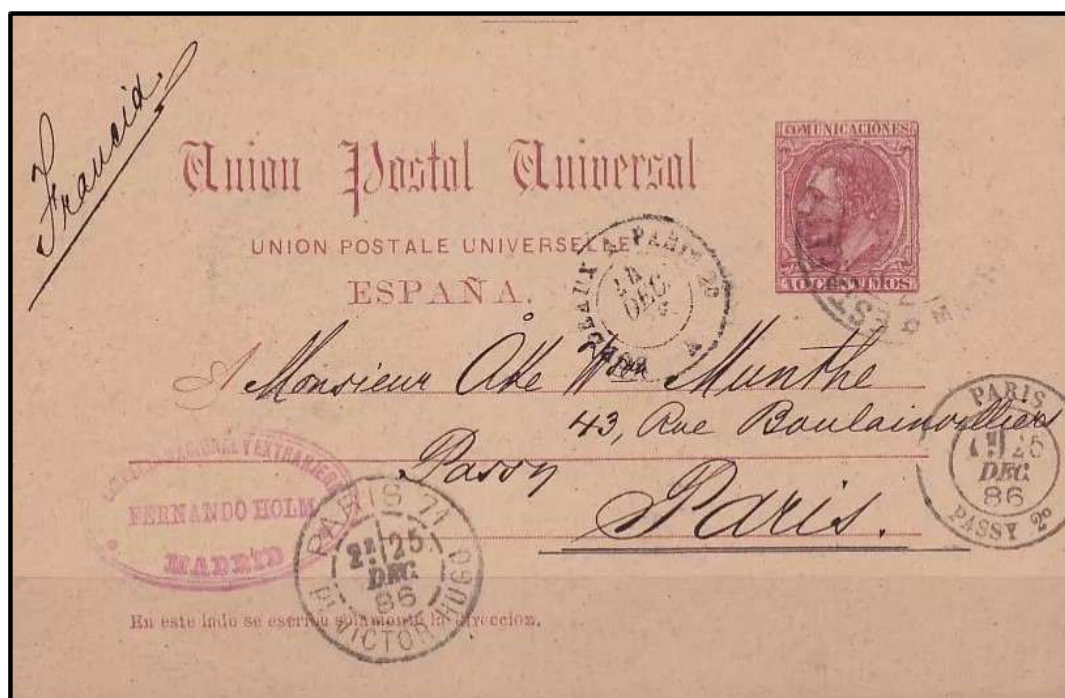
Brevomslag skickat 1882 till konstnären Robert Thegerström (1857-1919) på 31 Rue Bayen i Paris, vilket var den boendeadress han anmält till Skandinaviska Bokhandeln i oktober 1881. (F 33) stämplat STOCKHOLM 7 29 5 1882 (Nst 16). Ankomststämpel PARIS ETRANGER 1 JUIN 82 och PARIS LES TERNES 1 JUIN 82.

Svenske resande i Paris, anmälde i K. Nilssons hofbokhandel, 212 Rue de Rivoli, från den 17 till den 23 oktober, äro:
Löjtnant K. S. Wallenberg, med fru, Hôtel S:t James, 211 Rue S:t Honoré. Artisten frih. Gustaf Cederström, 26 Rue S:t Poncelet, Paris-Ternes. Fröken L. Strömstedt, 41 Rue Pigalle. Artisten Robert Thegerström j:r, 31 Rue Bayen, Paris-Ternes. Löjtnant V. Rapp från Göte-

Nya Dagligt Allehanda 27/10 1881

Flera av de anmälda resenärerna i byrån på 212 Rue de Rivoli vistades länge i Paris. Exempelvis, konstnären Robert Thegerström. Han anlände till Frankrike 1880 och kom att stanna i landet i tolv år. Han bodde under längre perioder på 31 Rue Bayen i stadsdelen Ternes.

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



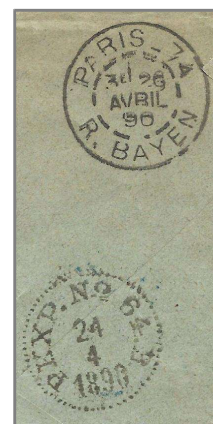
Brevkort (Mi-ES P10) skrivet 22 december 1886 av den tyske bokhandlaren Fernando (Ferdinand) Holm (1850-1904) i Madrid till Åke W:son Munthe (1859-1933) på besök i Paris. Stämplat MADRID ESTEFETA DE CAMBIO 23 DIC 86, BORDEAUX A PARIS 2^o 24 DEC 86, PARIS PASSY 2^o 25 DEC 86, PARIS 71 PL. VICTOR HUGO 25 DEC 86 och PARIS 70 R. GUICHARD 25 DEC 86.

***Svenska resande i Paris, anmälda i K. Nilssons hofbokhandel 212 Rue de Rivoli från den 23. till den 30. augusti äro:**
Grefve A. Stackelberg från Malmö. Fil lic. Åke W:son Munthe. Jur. fil. kand. Adolf Berthold från Upsala. Grossh. W O. Lindström samt fröken Sigrid Lindström från Stockholm, Hôtel

SvD 2/9 1886

Anmälda svenska resenärer erhöll inte enbart försändelser från hemlandet utan även från tredje land. Exempelvis, gjorde Åke W:son Munthe (1859-1933) under åren 1885-1887 en studieresa till Spanien, Portugal och Frankrike där han besökte universiteten i Madrid samt Sorbonne i Paris. Han tillbringade våren och sommaren 1886 i Spanien, och anlände under hösten till Paris där han anmälde sig i slutet av augusti i byrån i Skandinaviska bokhandeln. Här fick han motta post från bl.a. Spanien.

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



Brevomslag skickat 1890 till Elin Flodin (g. Schwieler; 1865-1947) under ett långtidsbesök i Paris. Brevet är adresserat till Rue de Montenotte 23, vilket var den boendeadress hon anmält till Skandinaviska Bokhandeln i slutet av oktober 1889.

(2x F 43 och F 45) stämplade ÖREBRO HALLSBERG. A 23 4 1890 (Nst 14). Transit-stämpel PKXP No 64 B 24 4 1890 (Nst 14) och PARIS ETRANGER 26 AVRIL 90 samt ankomststämplat PARIS 74 R. BAYEN 26 AVRIL 90.

Svenska resande i Paris,
anmälda i Skandinaviska bokhandeln 212 Rue de Rivoli o. 5 Brd des Italiens från den 20—27 okt., äro:

Kämarherre G. Fahnehjelm, 8 Cité d'Antin.
Ingeniör Gustaf de Laval och direktör John Bernström från Stockholm, Grand Hôtel. Löjtnant Sture Lagerheim från Vaxholm, 36 Rue de Londres. Herr A. W. Wallberg med fru från Halmstad, Hôtel du Prince de Galles. Herr Carl E. Janson med fru från Lindesberg, 4 Rue St. Roch. Artist Althin, 109 Av. Victor Hugo. Fru Anna Berggren och fröken Olga Wretman från Stockholm, 4 Rue St. Roch. Konsul Fredr. Möller med fru från Stockholm, 9 Rue Buffault. Frök. Elin Flodin, 23 Rue de Montenotte. Häradsb.

Aftonbladet
31/10 1889

Många av de anmälda resenärerna i Nilssons bokhandel var konstnärer. Hit hörde kända målare som Carl Larsson, Bruno Liljefors och Hanna Pauli. Men många föga kända personer anmälde sig också i bokhandeln, som t.ex. Elin Flodin från Örebro. Hon kom till Paris i oktober 1889 och vistades ca. ett år hos familjen Saffrey på 23 Rue de Montenotte där hon bl.a. lärde sig franska.

Paris 1876-1902: Post till anmälda resenärer



Brevkort (bKe 13) skickat i maj 1900 till Amy Kullberg (1878-1958) på besök i Paris. Stämplat KATRINEHOLM 20 5 1900 (Nst 14), transitstämplat TRELLEBORG-SASSNITZ 141B 21.5.00 (Nst 48).

Svenska resande i Paris. 1
La Librairie Scandinave, 11 Avenue de
l'Opéra i Paris, hvilken innehafves af hr
M. Kindal, har under tiden den 7—
12 maj följande svenska resande an-
mält sig:
fabrikör F. Jonsson, Ockelbo; hr Hans G;
Törnell, Norrköping; hr John Drangel, Bordeaux
fröken Anny Kullberg, Södermanland; fältinten-
denten P. Tollsten och fru Caty Beronius, Stock-
holm; ingenjörerna C. Hamberg, Carl Stenberg

Nya Dagligt Allehanda 16/5 1900

(Resenärens förnamn feltryckt i notisen; *Anny* i stället för *Amy*).

Även efter det att anmälningsbyrån flyttat till Magnus Kindals Librairie Scandinave på 11 Avenue de l'Opera var försändelser till anmälda resenärer i huvudsak adresserade till deras tillfälliga boenden i Paris istället för till anmälningsbyrån.

Paris 1876-1902: Post från anmälda resenärer



Paris 30 Aug. 89
 Hjertlig tack, kära Broder, för ditt kär-
 kärkomna bref, som vi fingo igår. Sam-
 för åforn till Mamma Pappas o minn älska-
 riga tacksägelse för hennes kärna bref.

Kortbrev (Mi-FR K3) till Alrik Ekenberg (1866-1946) skickat från Paris 1889 av hans syster Agnes (1867-1950).

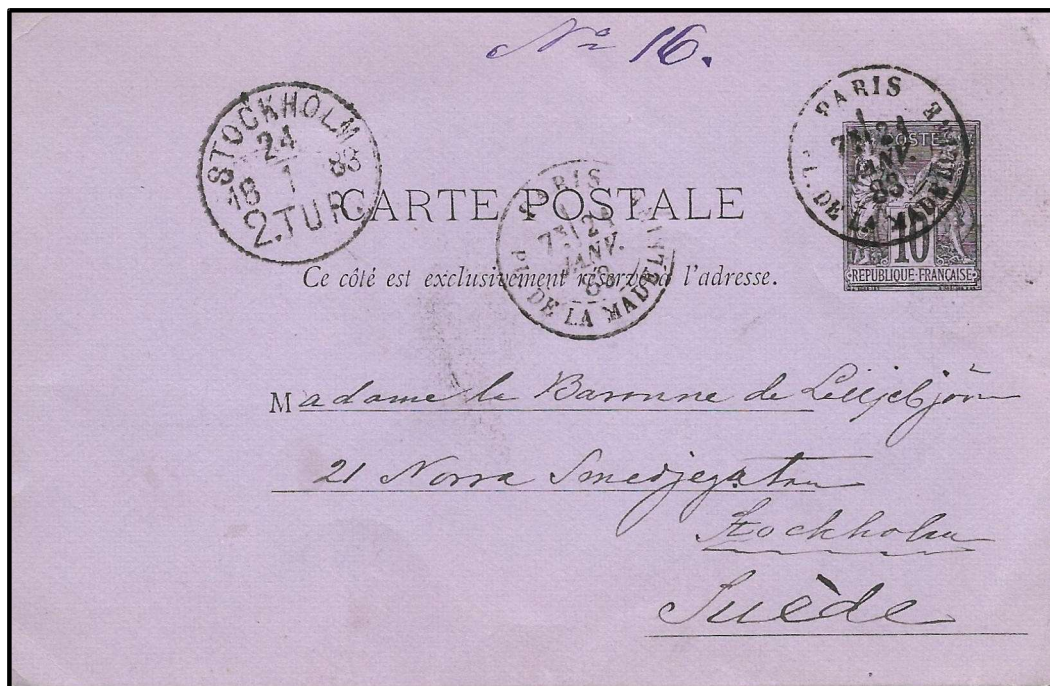
15 c kortbrev tilläggsfrankerat med 10 c (Mi-FR 72). Stämplat PARIS 86 R. CLEMENT MAROT 30 AOUT 89. Transitstämpel PKXP N^o. 62A. 1 9 1889 (Nst 14).

Svenska resande i Paris,
 anmälda i Skandinaviska bokhandeln, 212 Rue de Rivoli och 5 Boulevard des Italiens, från den 11. till den 18. augusti äro:
 generalkonsul E. Fränckel från Stockholm, Hôtel des deux Mondes; hr Julius Caspar från Stockholm, Grand Hôtel; hr Carl Broman och Jacob Morling från Stockholm; grosshandlaren Aug. Österlind från Stockholm, 12 Place Vendôme; fabrikör Ernst Scholin från Karlskrona, Hôtel St. Marie; öfverstelöjtnant Aron Lundgren och fröken C. Wahrolin från Stockholm, Hôtel de Lille & d'Albion; godsegare Carl L. Tersmeden från Vestmanland, 106 Rue Nollet; handlaren Karl Sachs med fru från Stockholm, 128 Brd Clichy; hr Carl Westrup från Marseille, 5 Rue St. Lazare; hr Erik Tillberg från Brüssel, 9 Faubourg St. Denis; hr J. H. G. Fredholm från Stockholm; direktör Otto Ekenberg och fröken Agnes Ekenberg från Södertelge, 16 Rue Marbeuf;

SvD 22 augusti 1889

Resenärernas utgående post befordrades vanligen på reguljärt vis utan någon hantering i anmälningsbyrån i Skandinaviska bokhandeln.

Paris 1876-1902: Post från anmälda resenärer



Brevkort (Mi-FR P7) skickat från Paris i januari 1883 av löjtnanten Carl Lilljebjörn (1857-1929) till Alida Lilljebjörn (1827-1905).
Stämplat PARIS PL. DE LA MADELEINE 21 JANV 83; STOCKHOLM K.E. 24 1 1883 (Nst 16) och STOCKHOLM 2. TUR. 24 1 1883 (Nst 16)

Svenska resande i Paris, anmälda i K. Nilssons hofbokhandel, 212 Rue de Rivoli, från den 25 till den 31 december, äro:
Löjtnanten C. Lilljebjörn, Hôtel des Princes de Galles, 26 Rue d'Anjou; hr C. A. Ödmann, Hôtel

Aftonbladet 3/1 1883



Skandinaver
Skandinaviska bokh., 21
den 26 juni till den 10
kapten F. Balkenhouse
Hôtel de Dieppe; skulptör H. Nerpin med dotter,
Hôtel Turin n:o 6 Rue Victor Massé
lovin med fru, Hôtel de Bale; P. S
verksadjunkt, Hernösand, Hôtel de
borne; kapten Juhlin-Dannfelt, Lo
Thyra Kuligren, Göteborg. 171 A

Brevkort (Mi-FR P10a) skickat från Paris i juli 1892 av kapten Georg Juhlin-Dannfelt (1850-1933) till majoren Axel Lindbaeck (1855-1907) vid arméförvaltningen i Stockholm.
Stämplat PARIS DEPART 16 JUL 92; STOCKHOLM K.E. 18 7 1892 (Nst 16).

Stockholms Dagblad 14/7 1892

Karlsbad 1882-1908: Byråer i Gottlieb och Max Lederers banker



Marknadsgatan i Karlsbad på vykort postgånget 1910. Bankirerna Lederers beigefärgade hus direkt till vänster om det låga vita huset i bildens högra del. *Leopold Weil, Karlsbad* (Mi-AT 142x) stämplat KARLSBAD *5g* 13.VIII.10



Marknadsbrunnen i Karlsbad, som den tedde sig från från Lederers hus, på vykort postgånget 1899. *Carl Otto Hayd, Kunstverlag-Anstalt, München.* (Mi-AT 53Ax) stämplat KARLSBAD 1, 23 8 99. Ankomststämplat ZANDVOORT 25 AUG 99.

År 1882 öppnade bankiren Gottlieb Lederer (1824-1900) en anmälningsbyrå för svenska resenärer i sin bank på Marktstrasse i kurorten Karlsbad (Karlovy Vary). Efter hans död blev Lederers bank en filial till Österreichischer Credit Anstalt under ledning av hans son Max (1855-1934). Under år 1900 och 1901 var byrån inaktiv, men redan i april 1902 var den åter i gång, och den fortsatte att fungera som anmälningsbyrå för svenskar fram till 1908.

Karlsbad 1882-1908: Post till anmälda resenärer



Brevomslag skickat i juni 1886 till riksdagsmannen Wilhelm Falk (1825-1907) på besök i Karlsbad. (2x F 39) stämplade STOCKHOLM 5 8/6 1886 (Nst 16).

***Svenska kurgäster i Karlsbad,** anmälde från den 1. till den 8. juni å bankiren Gottlieb Lederers kontor, dit äfven bref till i Karlsbad vistande landsmän kunna adresseras:

fru Lilly Bäckström från Stockholm; ryttmästaren Mauritz Richter med fru och dotter och fröken Gertrud Anrep från Malmö; fröken Emma Thunberg och riksdagsmannen W. Falk med dotter från Stockholm; hr A. F. Gauffin från Falun; kapten A. G. Berg från Gelle; vice häradshövdingen Herm. Billing från Stockholm; grosshandlaren Leo Öström med fru och hr Eskil Fähræus från Göteborg; fröken Henriette Aspelin och fröken Malla Enhörning från Stockholm; fiskal Paulsson från Engelholm; lanjunkaren Möllerström från Malmö.

SvD 11/6 1886

Resenärer anmälda i byrån i Gottlieb Lederers bank fick ofta sin post adresserad direkt till sina tillfälliga besöksadresser i staden. Uppenbarligen meddelade resenärerna, endera i förhand eller under vistelsetiden, sina vänner och bekanta var de bodde under besöket i staden.

Karlsbad 1882-1908: Post till anmälda resenärer



Vykort (adress- och bildsida) skickat från Karlskrona till Otilda Eiserman (1873-1945) på kurbesök i Karlsbad i maj 1905. Oscar E Kull, K 3284.

(2x F 52) stämplat KARLSKRONA Lbr 20 5 1905 (Nst 21). Ankomststämplat KARLSBAD 1 * 6c * 23.V.05.

— Svenska badgäster i Karlsbad.

Österrikiska Credit-anstalten i K (Directör Lederer) till hvilken bref varande svenskar kunna adresseras lar att följande svenska badgäster tecknade:

fru Elin Bäckström, fru Sophia L med dotter, Stockholm; O. Blasb Dölling med fru, Helsingborg; Crafoord med fru, Karlsborg; bank Emil Schedin med fru, konsul John son med fru, grosshandlaren R. L. J med fru, fru Maria Bruun med dott mar; H. V. Söderman med fru, U kyrkoherden C. M. Thorén med fru, Mjöl by; fröken Hanna Wicksell, Rostorp; fru O. Eiserman, Borås; Erik Kronberg med fru fröken Barbro Svinhufvud, Gefle.



Sydsvenska Dagbladet 11/5 1905

Även resenärer anmälda hos byrån i Österrikiska Kreditanstalten i Karlsbad fick oftast sin post skickad direkt till sina tillfälliga besöksadresser i staden.

Karlsbad 1882-1908: Post från anmälda resenärer



Vykort (adress- och bildsida) skickat i juli 1894 av Oscar Robert Themptander (1844-1897) från Karlsbad till Edvard von Krusenstjerna (1841-1907) med hänvisning till ett gemensamt besök i staden under sommaren 1887. **Förlag okänt.**

(Mi-AT 53Ax) stämplat KARLSBAD STADT IX 1.7.94. Ankomststämplat STOCKHOLM K.E. 3 7 1894 (Nst 16).



Robert Themptander var Sveriges statsminister 1884-1888. Han var landshövding i Stockholms län 1888-1896. Themptander är den yngsta personen som innehaft posten som Sveriges statsminister.

Edvard von Krusenstjerna var bland annat generaldirektor för postverket 1889-1907.

***Svenska kurgäster i Karlsbad,** anmälda från den 19. till den 26. juli å bankiren Gottlieb Lederers kontor, dit äfven bref till i Karlsbad vistande landsmän kunna adresseras:

statsministern Themptander, statsrådet E. von Krusenstierna och fröken Jenny Hædige, Stockholm.

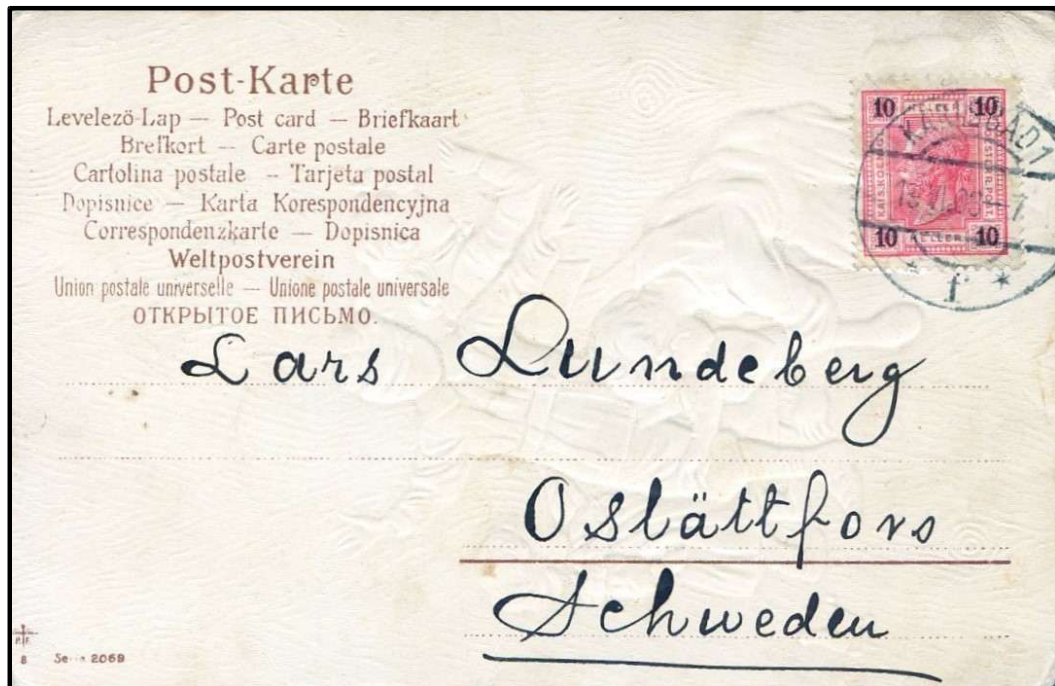
SvD 30/7 1887

Svenskar i Karlsbad. Hos bankir Gottlieb Lederer i Karlsbad, till hvilken bref till resande kunna adresseras, ha följande svenskar anmält sig till den 24 d:s:

Landshövding Themptander med dotter, generalkonsul S. Sachs med fru, fru Bertha Sachs, enkefru Clara Björklund, med. dr Thom Björklund med fru, löjtnant Henry Key och kapten H. Ridderstad, Stockholm; hr J. J. de Flon med dotter, Gefle; fru Maria Stendahl, Trelleborg; hr Justus Hallström, Nygård; hr N. O. Liedholm, Bådinge; med. DN 30/6 1894 med fru, Göteborg.

Det saknas belägg för att utgående post från anmälda resenärer i Gottlieb Lederers Bank har hanterats av anmälningsbyrån.

Karlsbad 1882-1908: Post från anmälda resenärer



Vykort (adress- och bildsida) skickat i juni 1903 till sonen Lars (1898-1970) av brukspatron August Lundeberg (1849-1944) på kurbesök i Karlsbad tillsammans med sin bror Christian Lundeberg (1842-1911) från Forsbacka. *Paul Finkenrath, Berlin.*
(Mi-AT 89A) stämplat KARLSBAD 1 *1* 19.VI.03.

Christian Lundeberg var Sveriges statsminister i augusti – november 1905. Han ledde den svenska delegationen vid förhandlingarna om upplösningen av unionen mellan Sverige och Norge vid Karlstadskonferensen, 31/8 – 23/9 1905.

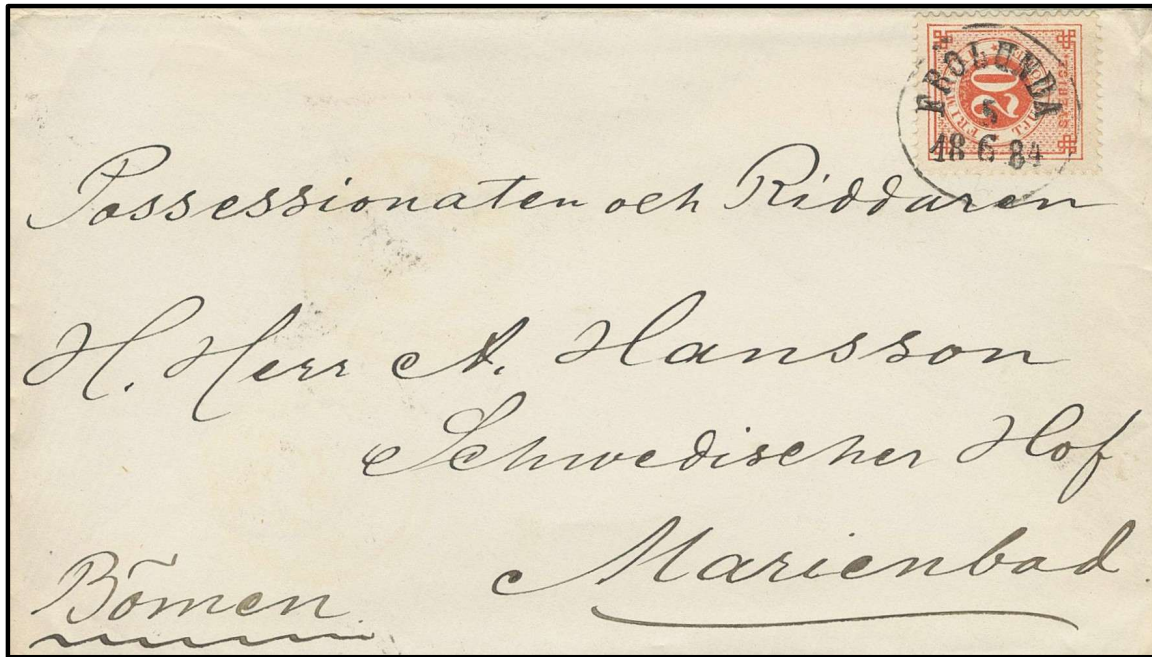
Svenska kurgäster i Carlsbad. Hos österrikiska kreditanstalten (direktör Max Lederer) i Carlsbad, till hvilken bref till ditresande svenskar kunna adresseras, äro följande svenska badgäster anmälda:
hr Adolf Anger, Skifero; fru Amalie Hjelmstierna, Stockholm; hr Frans Petersson, Malmö; hr Julius Mårtensson med familj, Göteborg; fröknarna Alfhild Tamm och Anna Tamm, Stockholm; hr Chr. Lundeberg, Forsbacka; hr Aug. Lundeberg, Oslättfors; hr M. Fränckel med fru, Göteborg; fröken Ulla Hamberg och d:r Ernst

Nya Dagligt Allehanda 9/6 1903
(Resenärens efternamn feltryckt i notisen; bokstaven *n* har fallit bort).

Det saknas även belägg för att byrån i Österrikiska Kreditanstalten ska ha varit delaktig i hanteringen av utgående post från anmälda resenärer.



Marienbad 1884-1892: Post till anmälda resenärer



Brevomslag skickat i juni 1884 till textilförläggaren Anders Hansson (1822-1885) från Mölneby på kurbesök i Marienbad tillsammans med dottern Amalia (g. Nyström; 1859-1935). (F 33) stämplat FRÖLUNDA 5 6 1884 (Nst 10). Transitstämplat PKXP. No 2 A. UTR. N. 7 6 1884 (Nst 40). Ankomststämplat MARIENBAD 8/6 84.

Svenska kurgäster i Marienbad, anmälda under tiden från d. 3 maj till och med den 8 juni, enligt förteckning af hrr Goldschmid & Sachs, bankirer i Marienbad.

Hr Alexander Barclay, hr Karl August Anderson m. fru och döttrar, fru Th. Willerding, hr Fr. Liedberg m. dotter, fru Linda Larsson, hr John Lyon m. fru, hr Charles Heyman, hr Carl Meyer, hr Oscar Hertzman, hr Georg Hasselblad, hr Wilh. Denninghoff m. fru och dotter samt hr A. C. Elliot m. fru, A. O. Andersson. alla fr. Göte-borg; hr Salomon Sachs m. fru, hr J. F. Piehl m. fru, hr Jean Bolinder m. fru, frkn A. Busch, fru Amalia Wulff, frkn Anna Piehl, hrr J. Berendt, A. Marcus, A. Wicander, F. R. Neumüller, August Möller och Albert Bonnier m. fru, fru Emilie Reuszner, fru Hilda Hjelm, fru Emilie Neumüller, hr Axel v. Heijne m. fru, hr G. M. Amilon m. fru, hrr Edward Backlin, Carl Bodach, F. Stocklasser, och Fredrik Länquist, frkn Nanny Psilander, hr Fr. Heip m. fru samt hr Emil Brusewitz med fru, alla fr. Stockholm; greive Carl Herman Mörner fr. Norrköping; hr Leonard Westman från Linköping; fru grevinnan Marie Falkenberg fr. Brokind; fru baronessan Mimmi Liljencrantz fr. Upsala; hr A. Hansson m. dotter fr. Mölneby; hr J. E. Nyström fr. Luleå; hr S. Fr. Pousette

Göteborgsposten 18/6 1884

Under sommarmånaderna åren 1884-1886, publicerade svenska dagstidningar förteckningar över svenska kurgäster i Marienbad sammanställda av bankfirman Goldschmid & Sachs i Marienbad.

Från våren 1888 kunde svenska kurgäster anmäla sig hos bankfirman J. Heller & Sohn i Marienbad, dit också brev till dem kunde adresseras. Efter sommaren 1892 publicerades inga ytterligare namnlistor från bankfirman i svenska dagstidningar.

Svenska kurgäster i Marienbad. Till den 24 dennes hade hos bankfirman J. Heller & Son i Marienbad, till hvilken firma äfven bref kunna adresseras, anmält sig följande svenskar:

godsegaren Leonard Westman, Valla, Linköping; bryggeriegarne Fr. Neumüller med fru och dotter, Fritz Dölling med fru samt Franz Heiss med fru och dotter, fru Betty Bonnier med dotter, godsegaren A. Wicander med dotter, alla från Stockholm; direktör Ol. Björklund, jur. kand. Carl Hammarberg och disponenten P. A. Liljeqvist från Sundsvall; fruarna Christine Lundström och Carolina Lyon från Göteborg.

Nya Dagligt Allehanda 29/5 1888

Marienbad 1884-1892: Post från anmälda resenärer



Brevkort (Mi-AT P51) skickat under ett kurbesök i Marienbad i maj 1885 av provinsialläkaren Erik Adolf Rehnberg (1836-1901) till hustrun Thérèse (f. Eriksson; 1845-1919) i Jörlanda. Stämplat MARIENBAD 27/5 85, transitstämplat PKXP. No 2 B. UTR. U. 29 5 1885 (Nst 40).

Svenska kurgäster i Marienbad, anmälda under tiden från den 13 till och med den 23 maj, enligt förteckning af hrr Goldschmid & Sachs, bankirer i Marienbad:

köpman J. Sterner från Strömstad; godsägaren Leonard Westman från Linköping; fruarna Betty Bonnier med dotter och Emma Amilon, samt bokförläggaren Hugo Geber från Stockholm; kontoristen J. P. Jonsson från Göteborg; provinsialläkaren E. A. Rehnberg med son från Jörlanda; fabrikören J. Ericsson från Stockholm; fru Elin Tham från Göteborg; fröken Ellen Holmberg från Vexjö; köpman Fredrik Lämqvist med familj, hr J. Bolinder med fru och fröken Elin Palme från Stockholm; hr Ed. Levisson med fru och dotter och fröken Hedvig Möller från Göteborg samt fabrikören A. Wicander från Stockholm.

Hittills äro anmälda 41 svenskar.
Samtliga badgästernes antal är för tillfället 1,223.

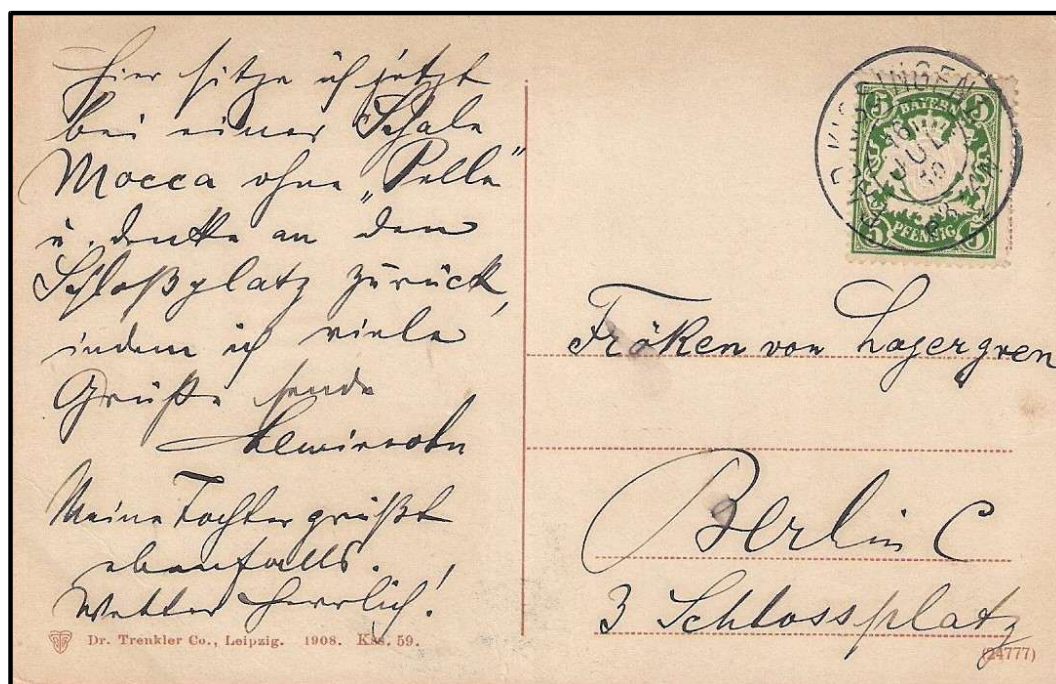
Liksom fallet är för anmälningsbyråerna i Paris och Karlsbad tycks inte heller byråerna i Marienbad ha befattat sig med anmälda gästers utgående postförsändelser.

Nya Dagligt Allehanda 28/5 1885

Berlin 1893-1914: Byrån i Lagergrens Konditori och Kafé



Lagergrens Konditori och Kafé på vykort postgånget 1902. Lichtdruck F. Bärwolff, Greifswald. (Mi-DR 71) stämplat BERLIN W *56* 12.6.02. Ankomststämplar STOCKHOLM ??TUR 14.6.02 (Nst 39a), STOCKHOLM *2 ANK* 14.6.02 (Nst 46e), STOCKHOLM 14 6 1902 1.TUR (Nst 16) och STOCKHOLM 14 6 1902 2.TUR (Nst 16)



Vykort sänt 1910 från Bad Kissingen till Amalia ("Malin") Lagergren vid ett av hennes besök hos brodern Ryno på Schlossplatz 3 i Berlin. Dr. Trinkler Co., Leipzig. (Mi DE-BY 70z) stämplat BAD KISSINGEN 16 JUL 10.

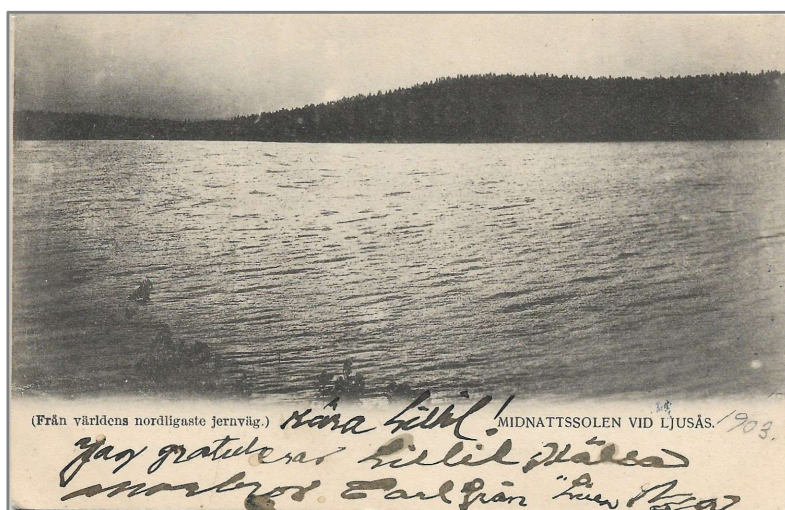
Ryno Lagergren (1855-1927) och hans hustru Ida (f. Brodt; 1861-1899) öppnade i slutet av 1890 Lagergren's Conditorei und Café på Schlossplatz 3, mitt emot det kejserliga slottet i Berlin. I maj 1893 inrättade de en anmälningsbyrå för skandinaviska resenärer i kaféet. Byrån var verksam till krigsutbrottet 1914 när Lagergren avyttrade sin rörelse.

Efter det att Rynos första hustru Ida hastigt avlidit 1899 bistod hans syster Amalia Lagergren (1864-1950) honom tillfälligt i affären på Schlossplatz 3. Hon besökte honom i Berlin även vid senare tillfällen.

Berlin 1893-1914: Post till anmälda resenärer



Vykort (adress- och motivsida) sänt i september 1903 till Sigrid Rudelius (1865-1909) på besök i Berlin i sällskap med maken Carl (1859-1932). Kortet är adresserat till Lagergrens Konditori på Schlossplatz 3. Carl Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm. (F 54) stämplat LULEÅ 4 9 1903 (Nst 14). Ankomststämplat BESTELLT VOM BRIEF-POSTAMTE 7.9.03.

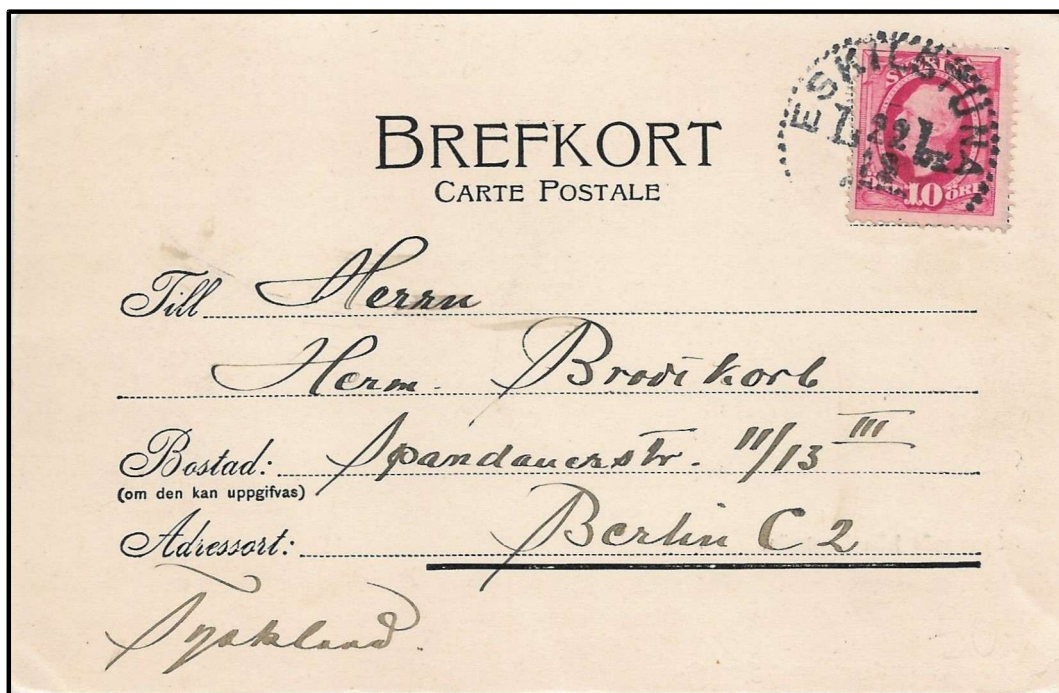


Svenska resande i Berlin.
Lagergrens konditori och kafé, Schlossplatz 3, ha följande svenskar anmält sig:
fröken Hilda Cederberg, Motala, fröken Agda Sillén, Visby, ingenjör G. Bengtsson med fru, Malmö, fil. d:r C. Rudelius med fru, Ätvidaberg, fröken Selma Rosenberg, Stockholm, frökarna

DN 5/9 1903

Bevarade försändelser skickade till resenärer under anmälningsbyråns adress Schlossplatz 3 är mycket sällsynta.

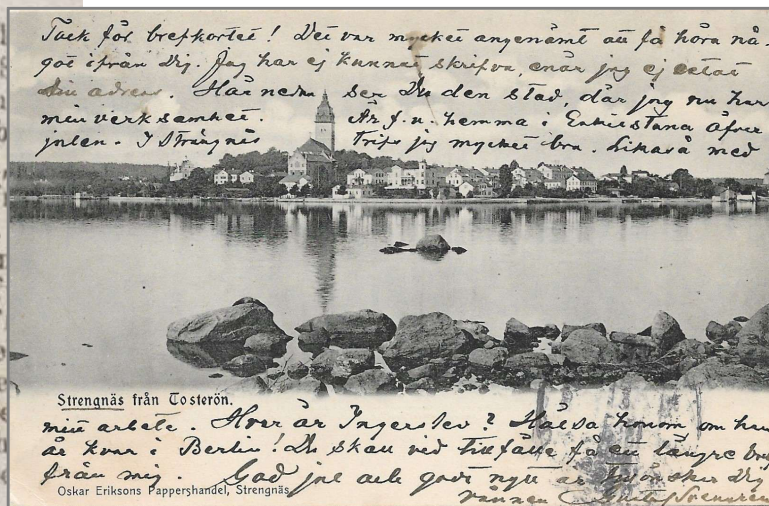
Berlin 1893-1914: Post till anmälda resenärer



Vykort (adress- och bildsida) skickat i december 1903 av Gustaf Svengren (1872-1960) från Eskilstuna till Herman Brodtkorb (1878-1946) från Skien i Norge på besök i Berlin. *Oskar Eriksons pappershandel, Strengnäs* (F 54) stämplat ESKILSTUNA Lbr 22 12 1903 (Nst 21)

Skandinaviske resende i Berlin. I Lagergrens konditori och kafé, Schlossplatz 3, Berlin, ha följande skandinaver anmält sig:

Konsul Bertil Sederholm, Malmö; lärling Ada Nilsson, Stockholm; fröken Sigrid Söderberg, Ulricehamn; direktör Axel Engdahl, Frid. Lundberg, ingenjör Fr. Tottie, fabrikör Aug. Hedberg, linieingenjör Nils Strömberg; fröken F. Magnusson, Malmö; fru Tina Ekelund, Helsingborg; bagaren K. Wall, Söderhamn; fröken Anna Karlsson, brikör Nils Bäckström, Stockholm; garfvar J. Fransson, Kristianstad; fil. d:r B. Fransson, ingenjör Georg von Willebrand, Helsingfors; hr Sigfr. Berlin, fröken Bertha Asper, Malmö; stud. Dagny Sundel, Tavastehus; ingenjör Ernst Hammarström, fröken Th. Arwidsson, Örebro; köpman O. Michelson, Kristiania; banyingenjör Em. Holmgren, Århus; läkaren M. Ahlberg, Lund; expeditör Herm. Brodtkorb, Skien; notarien K. W. Lundberg, sångaren O. Winsberg med fru, Stockholm; sångaren J. Öfverman, hr W. Deutgen, Göteborg; bryggmästaren Gideon Ekberg, Hjo; köpman A. J. Schloss, Stockholm;



Nya Dagligt Allehanda
12/12 1903

Liksom i Paris, Karlsbad och Marienbad är försändelser till anmälda resenärer i Berlin oftast adresserade till deras tillfälliga boenden i staden.

Förutom svenska resenärer var flera finländska och norska resenärer också anmälda i byrån i Lagergrens Konditori och Kafé. Danska resenärer var mer sällsynt anmälda där.

Berlin 1893-1914: Post från anmälda resenärer



med. K. G. P. s. Gratulera till Sogas sjösegel! Skrif under
adress Berlin Poste Restante

Vykort skickat i juni 1904 av civilingenjören Karl Gustaf Stenholm (1879-1952) på besök i Berlin till fadern Erik (1851-1939) i vilket denne ombeds skriva till sonen under adress Berlin Poste Restante. Okänt förlag.

(Mi-DR 71) stämplat BERLIN W 26.6.04.

Svenska resande i Berlin. I Lagergrens konditori och kafé, Schlossplatz 3, ha följande svenskar anmält sig:
Ev. Lyberg, köpman Osc. Nylén, köpman Oscar Bergman, civilingenjör K. G. Stenholm, kassör E. Julin, hr V. Öhrvall, Stockholm, fröken Pauline Gyllenberg, Malmö, docenten J. Sjöholm, handlanden N. C. Granstedt, Engelholm, in-

DN 6/7 1904

Det var inte ovanligt att resenärer anmälda hos Lagergrens Konditori och Kafé på Schlossplatz 3, bad anhänga om att få sin post adresserad direkt till sina hotell i Berlin. eller Poste Restante, Berlin.

Det är ett av skälen till att försändelser adresserade till anmälningsbyrån är betydligt färre än vad det mycket stora antalet (uppskattningsvis 70.000) där anmälda resenärer kan förespegla.

Dresden 1896-1901



Vykort sändt 1898 till Louise Bogeman (1835-1914) av bland andra hennes barn Anna (1867-1952) och Carl (1877-1950) under ett besök i Dresden. Kunstverlag Winkler & Voigt, Leipzig. (2x Mi-DR 46b) stämplat WEISSER HIRSCH 24/5 98. Ankomststämpel STOCKHOLM K.E. 26/5 1898 (Nst 16) och STOCKHOLM Ö. 1.TUR. 26 5 98 (Nst 39)



resande i Dresden, an-
 kinstitutet Creditanstalt für In-
 Handel, svensk-norska general-
 ltmart 13: **DN 4/6 1898**
 r, Uddevalla, ingenjör Hässler, Stock-
 Sonja Nilsson, Helsingborg, skåde-
 lultman, Stockholm, ingenjör Thor-
 rorrköping, fröken Rooswall, Stock-
 holm, prof. Schulthess och fru, Stockholm, ingenjör
 Hjelmström, Torup, fröknarna Louise och Anna
 Bogeman, jur. fil. kand. Bogeman, hr W. Bendix,
 Stockholm, ingenjör Karr, Dalsland.

**Svenska resande i Dres-
 den,** anmälda i bankinstitutet Credit-
 anstalt för industri och handel, Alt-
 markt nr 13:

Konsuln Iwan Lundstedt med fru, Umeå;
 fröken Collin, Stockholm; stud. E. Asp, Mo-
 tala; grosshandlaren Knut Söderström, Stock-
 holm; garfvarn E. A. Klingberg, Venersborg;
 hr Gustaf Swanberg, Stockholm.

Bref och tidningar till i Dresden sig uppe-
 hållande nordbor besörjas äfven af ofvannämnda
 bankinstitut.

Aftonbladet 8/12 1896

Från 1896 fram till dess att banken kraschade i juni
 1901 kunde svenska besökare i Dresden anmäla sig hos
 Creditanstalt für Industrie und Handel på adressen
 Altmarkt 13, dit post till dem kunde adresseras.

Berlin 1921-1922: Byrån i SvD:s Berlinkontor



Huset med adress Unter den Linden 22/23 (tredje hus från vänster) med Svenska Dagbladets Berlinbyrå på vykort postgånget 1914. *Globus Verlag, Berlin.*
(Mi-DR 85) stämplat BERLIN SW 24.1.14.

<p>Naturligtvis saknas icke en resandebok, och det första våra gäster komma att begära är helt visst Svenska Dagbladets resandebok. Här kunna de inskriva sig och samtidigt hålla sig à jour med vänner och bekanta, som samtidigt besöka den tyska rikshuvudstaden. <u>Tid efter annan komma i resandeboken inskrivna namn att publiceras i Svenska Dagbladet.</u></p>	<p>Utom de många redan nämnda fördelar, som byrån erbjuder, kan även nämnas, <u>att man dit kan adressera sin post och sina telegram, som då bevaras, tills vederbörande mot legitimation avhämtar sin korrespondens.</u> Byråns officiella adress är Nordisches Presse-Bureau, Berlin W. 8, Unter den Linden 22/23. Telegramadressen är Nordpress.</p>
---	---

SvD 28/12 1920

Den 5 januari 1921 invigde Svenska Dagbladet sin Berlinbyrå. Namnlister över resenärer som antecknat sig i byråns resandebok publicerades regelbundet i SvD från 15 januari 1921 till 24 mars 1922. Resenärerna erbjöds att få sin post adresserad för hämtning i anmälningsbyrån på adress Unter den Linden 22/23 (samma adress som till Svenska Resebyrå i Berlin åren 1909-1914). Trots att SvD:s byrå var verksam under endast 15 månader var mer än 6000 resenärer anmälda där,

Berlin 1921-1922: Post från anmälda resenärer



Vykort (adress- och bildsida) skickat till Arendt Grape (1890-1975) i oktober 1921 av hans hustru Ester (f. Jahnke; 1884-1958) på besök i Berlin. Verlag J. Wollstein, Berlin (2x Mi-DR 182) stämplade BERLIN ?W 2.10.21. Taxa för vykort från Tyskland till Sverige var 80 Pf från och med 1 april 1921 till 1 januari 1922. Kortet är alltså korrekt frankerat.

Svenska resande i Berlin.

Under de senaste dagarna ha följande svenska resande antecknat sina namn Svenska Dagbladets byrå i Berlin:

köpmän C. Johansson, Ingelstad; kapten F. Järta med fru, Stockholm; fröken Inga Håkanson, Västerås; lokförare Rosén, Nässjö; kontorist H. Sallén, Årsgårda; stud. H. Ödbom, Storvik; dir. S. Petersen, Stockholm; disponent C. J. Jönsson med fru, Stockholm; stud. G. Eriksson, Norrköping; stud. H. Kalén, Norrköping; ingenjör G. E. Meijer, Nybro; dispon. G. Bergström, Riga; direktör N. Ohlsson, Harlösa; köpmän F. Hellström, Stockholm; Ester Gaape, Stockholm; konsertsångerska Elsa Rydin-Öberg, Stockholm;

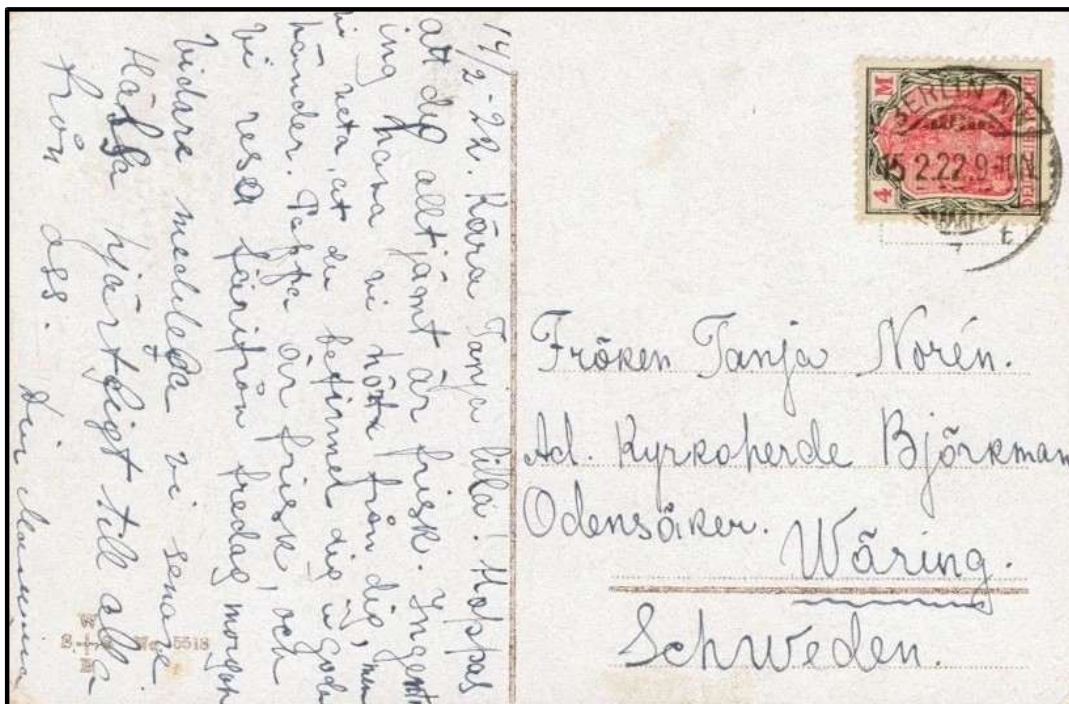


SvD 9/10 1921

(Resenärens efternamn feltryckt i notisen;
Gaape i stället för det korrekta Grape)

Post från anmälda resenärer hanterades inte av anmälningsbyrån i SvD:s Berlinkontor utan befordrades helt på reguljärt vis.

Berlin 1921-1922: Post från anmälda resenärer



Vykort (adress- och bildsida) skickat till Tatiana (Tanja) Norén (g. Åqvist; 1919-1999) den 14 februari 1922 av hennes mor Anna (f. Osipova; d. 1977) på besök i Berlin tillsammans med maken Nils U, Norén (1890-1941).

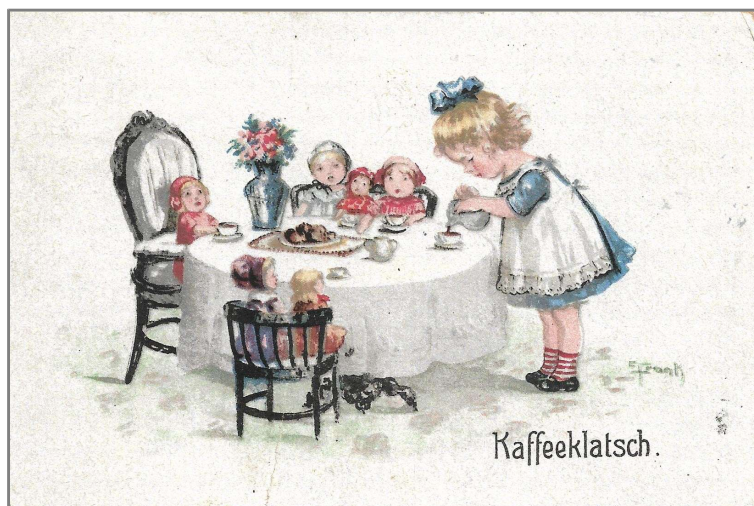
Wilhelm S. Schröder Nachf., Berlin.
(Mi-DR 153) stämplat BERLIN NW 15.2.22.

Kortet är överfrankerat (4 M). Taxa för vykort från Tyskland till Sverige var 2.40 M från och med 1 januari 1922 till 1 juli 1922.

Svenska resande Berlin.

Under de senaste dagarna ha flera svenskar antecknat sig på Svenska bladets byrå i Berlin:

Banktjänsteman T. Sahlström, Stockholm, grosshandlare V. Broström, d:o, journalist J. Blomquist, Umeå, fröken Gerd Dahlin, Stockholm, fröken Laila Ljunggren, Malmö, fröken Ruth Ahlenius, Uppsala, direktör G. Wenström med fru, Motala, fröken Maja Jönson, Stora Bjurum, fröken Ester Kristenson, Borås, fru Helga Pontén, Stockholm, fröken Greta Pontén, d:o, kontorist N. Olausson J:r, Luleå, kontorist O. Lindblom, Borlänge, civillingenjör N. U. Norén, Stockholm, fru Anna Norén, d:o, fru Augusta Hedlund, d:o, fru Lisa Ström, d:o, postexp. R. Ström d:o, fru Wiran **SvD 23/2 1922** singborg, fru Bruhn, d:o Berg, Stockholm, leg. läkare H. Anderson, Bergvik, redaktör W. Lengertz, Hålsingborg, köpman A. Lindros Snogeröd stud



När anmälningsbyrån i SvD:s Berlinkontor upphörde i mars 1922 markerade det slutet på en nära 50-årig postal företeelse. Nu tog nya sätt att kommunicera över, och anmälningsbyråerna blev därmed överflödiga.